

Sisällysluettelo

1. Kunnan omistajapolitiikka	2
2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	2
3. Kuntakonserni	2
4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
5. Konserniohjeen sitovuus	4
6. Kunnan toimielinten toimivallanjako	4
7. Konserniraportointi	6
7.1 Kirjanpito-, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet	6
7.2 Toiminnan ja talouden raportointi	6
8. Keskitetyt konsernipalvelut ja keskitetyt toiminnot	6
8.1 Tavaroiden ja palvelujen hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet	7
8.2 Hankintayhteistyö	7
8.3. Rahoitusta, sijoituksia ja takausten antamista koskevat ohjeet	7
8.4. Riskienhallinta	7
8.5. Henkilöstöpolitiikka	8
9. Kuntakonsernin valvonta ja tilintarkastus	8
9.1. Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta	8
9.2. Emoyhteisön konsernivalvonta	8
9.3. Tytäryhteisön toiminnan seurannassa käytettävät mittarit ja tunnusluvut	8
9.4. Tytäryhteisöjen tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tehtävät	8
10. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet ja kunnan edustajien ohjeistaminen	9
11. Konsernia koskevista asioista tiedottaminen	9
12. Konserniohjeen voimaantulo	9

1. Kunnan omistajapolitiikka

Kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa kunnan pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan että hoitoon liittyvän päätöksenteon suunnitelmallisuus, pitkäjänteisyys ja pääoman käytön tehokkuus ja tuottavuus. Omistajapolitiikalla ohjataan käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kunnassa.

Omistajapolitiikassa määritetään kunnan strategisesti tärkeät omistukset, asetetaan sitoutuneen pääoman tuottotavoitteet ja tavoitteet sekä määritellään vastuut omaisuuden käytössä ja omistukseen liittyvässä raportoinnissa.

2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan strategian ja tavoitteiden mukaisesti.

Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen, kuntayhtymien ja kunnallisten liikelaitosten omistajaohjauksessa. Konserniohjeen tavoitteena on, että kunnan tytär- ja osakkuusyhteisöt, kunnalliset liikelaitokset ja kuntayhtymät sekä muut kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt toteuttavat valtuuston hyväksymiä ja asettamia tavoitteita.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Kuntakonsernia koskevissa asioissa noudatetaan kuntalakia, kirjanpitolakia, tasa-arvolakia ja muuta sitovaa lainsäädäntöä sekä tätä konserniohjetta. Mikäli konserniohje on ristiriidassa lain kanssa, noudatetaan lakia.

3. Kuntakonserni

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön (KuntaL § 16 a 27.4.2007/519).

Kunta on kuntakonsernin emoyhteisö ja kunnan tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta.

Kirjanpitolaissa määräysvallalla tarkoitetaan tilannetta, jossa emoyhteisöllä on oikeus käyttää yli puolta kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai oikeus nimittää tai erottaa enemmistö kohdeyrityksen hallituksen tai siihen verrattavassa olevan toimielimen jäsenistä.

Kuntien yhteistoimintayhtymiin valitut kunnan edustajat noudattavat konserniohjetta soveltuvin osin. Kuntayhtymien perussopimuksessa on yleensä rajattu yksittäisen jäsenen äänivaltaa siten, ettei kukaan jäsenistä käytä yli puolta kaikista äänistä. Kuntayhtymä ei tällaisissa tapauksissa ole minkään kunnan tytäryhteisö.

Kuntayhtymän yhdistelystä kunnan konsernitilinpäätökseen noudatetaan Kirjapitolautakunnan kuntajaoston antamia ohjeita.

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Yhteisöllä ja tytäryhteisöllä tarkoitetaan tässä ohjeessa kunnan määräysvallassa olevaa osakeyhtiötä, säätiötä tai kunnallista liikelaitosta.

Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöä, jossa emoyhtiöllä on joko yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien konserniyhteisöjen kanssa merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta.

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteyseritystä ja osakkuuseritystä.

HIRVENSALMEN KUNNAN KONSERNIRAKENNE

KUNNANVALTUUSTO KUNNANHALLITUS KUNNANJOHTAJA

Kuntayhtymäosuudet 31.12.2008

<u>Nimi</u>	<u>Kotipaikka</u>	<u>Omistus- osuus %</u>
Etelä-Savon sairaanhoitopiirin ky	Mikkeli	3,05
Vaalijalan ky	Pieksämäki	1,1786406
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,269678
Etelä-Savon koulutuksen ky	Mikkeli	2,49
Etelä-Savon maakuntaliitto	Mikkeli	1,35

Tytäryhteisöt

Hirvensalmen Vesi Oy	Hirvensalmi	89,5
Hirvensalmen Energia Oy	Hirvensalmi	100

Asunto Oy Liverrys	Hirvensalmi	100
Kiinteistö Oy Pöyryntupa	Hirvensalmi	100
Asunto Oy Hsalmen Pöyrnsakari	Hirvensalmi	100
Kiinteistö Oy Hsalmen Koivulehto	Hirvensalmi	100
Kiinteistö Oy Hsalmen Keskusrinne	Hirvensalmi	100
Kiinteistö Oy Junnankuja	Hirvensalmi	100
Asunto Oy Hsalmen Itäkaari 10	Hirvensalmi	100
Kiinteistö Oy Tammilehto Oy	Hirvensalmi	100

Osakkuusyhteisöt

Hirvensalmen Jäähalli Oy	Hirvensalmi	27,8
Mikkelin seudun elinkeinoyhtiö Oy	Mikkeli	3,0
Etelä-Savon tietohallinto Oy	Mikkeli	2,4

4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy kunnanvaltuusto. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään myös kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa tai vastaavissa toimielimissä.

Tätä ohjetta sovelletaan kulloinkin konserniin kuuluviin yhteisöihin. Lista yhteisöistä päivitetään talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä vuosittain.

5. Konserniohjeen sitovuus

Konsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan kunnassa ja kuntakonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksessä tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Tarvittaessa kunta laatii osakassopimuksen ja huolehtii siten kuntaemon intressien toteutumisesta tytär- tai osakkuusyhteisössä. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide tuottaa yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeudenmukaista etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

6. Kunnan toimielinten toimivallanjako

Valtuusto

- Päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista
- Hyväksyy konsernitilinpäätöksen
- Hyväksyy konserniohjeen
- Nimeää kunnan edustajat kuntayhtymien valtuustoihin

Konsernijohto

- Konsernijohdolla tarkoitetaan kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa tai muita johtosäännössä määrättyjä viranomaisia
- Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus

- Ohjaa kuntakonsernia antamalla konsernitason toimintaohjeet ja -periaatteet sekä tarvittaessa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet.
- Valitsee tarvittaessa kunnan edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja antaa näille ohjeet kunnan edustajien nimeämisestä hallituksiin. Kunnan edustajilta edellytetään tehtävään soveltuvaa osaamista. Antaa ohjeet kuntaa edustaville henkilöille kunnan

kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jollei ohjeiden antamista ole johtosäännöllä tai toimintasäännöllä annettu kunnan muulle viranomaiselle.

- Seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan ja valvonnan järjestämistä sekä ohjeiden noudattamista ja tekee tarvittaessa kehittämis- ja toimenpide-ehdotuksia.

Kunnanjohtaja

- Johtaa kunnanhallituksen alaisena konsernipolitiikkaa.
- Vastaa näiden ohjeiden mukaan kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä
- Seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi siitä puolivuositain kunnanhallitukselle.
- Seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeen toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle.

Toimistopäälliköt

- Seuraa toimialallaan kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi konsernijohdolle.
- Seuraa toimialallaan kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä konsernijohdolle.
- Hallintojohtaja kokoaa ja säilyttää keskitetysti kaikkien tytär- ja osakkuusyhteisöjen tilinpäätöstiedot.

Kunnan edustajat

- Toimivat kuntayhtymien, kunnallisten liikelaitosten, tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallintoelimissä siten, että valtuuston ko. yhteisölle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan.
- Vastaavat toimialaansa kuuluvien tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnan seurannasta ja tekevät tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia sekä raportoivat konsernijohdolle.
- Esteellisyttä koskevia säännöksiä on muutettu kuntalaissa yhteisöjäävin osalta siten, että kunnan tytäryhteisön, kuntayhtymän ja kunnallisen liikelaitoksen toimielimen jäsenenä toimivaan kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään ei sovelleta hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tämä tarkoittaa sitä, että ko. henkilö ei ole esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn kunnassa, jos hän on edellä mainittujen yhteisöjen hallituksen, hallintoneuvoston, tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsen tai toimitusjohtaja tai sitä vastaavassa asemassa (Kuntalaki 52 §:n 4 mom.).
- Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kysymys on sellaisesta asiasta, jossa kunnan ja edellä mainitun yhteisön edut ovat ristiriidassa keskenään tai jossa asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei hän osallistu asian käsittelyyn.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Kunnan tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tilintarkastaja

Tilintarkastajan on tarkastettava

- onko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitalinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien määräysten mukaisesti sekä antavatko ne oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

- onko kunnan sisäinen valvonta ja konserninvalvonta järjestetty asianmukaisesti.

7. Konserniraportointi

Tytäryhteisön hallitus tai sitä vastaavan toimielimen on annettava kunnanhallitukselle tytäryhteisön taloudellisen tilan arviointiin ja toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

7.1 Kirjanpito-, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet

Konserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kuntalain ja kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita sekä määräyksiä.

Konsernitilinpäätökseen kuuluvat konsernituloslaskelma, konsernitase ja konsernin rahoituslaskelma sekä tarvittavat liitteet. Toimintakertomus laaditaan lain vaatimusten mukaisesti.

Tytäryhteisöllä on oltava kalenterivuotta vastaava tilikausi. Erityisestä syystä kunnanhallitus voi hyväksyä poikkeavan tilikauden tilapäiseksi käytännöksi.

Kunnanhallitus antaa yksittäiset ohjeet konsernitilinpäätöstä varten annettavien tietojen sisällöstä, muodosta ja aikatauluista tytäryhteisöille ja osakkuusyrityksille vuosittain ennen tilikauden päättymistä. Tietoja pyydetään lisäksi kuntayhtymiltä.

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä eli tilivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

7.2 Toiminnan ja talouden raportointi

Kunnan tytäryhteisön hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. (KuntaL 70 §).

Osavuosikatsaukset annetaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Ne laaditaan kunnanhallituksen antamien ohjeiden ja määräämien aikataulujen mukaisesti.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kuntalain, kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säännösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhtiön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

8. Keskitetyt konsernipalvelut ja toiminnot

Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniin kuuluville yhteisöille. Konsernipalveluissa on otettava huomioon kohdan 8.2 hankintalainsäädännön asettamat reunaehdot ja rajoitukset. Tytäryhteisön on selvitettävä konsernijohtoon kanssa etukäteen konsernipalvelujen käyttö.

Keskitettyjä toimintoja ovat mm. maksuliikenne, riskien hallinta, vakuutusten kilpailutus, tilintarkastuksen ja sisäisen valvonnan järjestäminen, vieraan pääoman hallinta sekä tukipalvelut.

Päätös keskitettyjen toimintojen käyttämisestä tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä konsernijohtoon ohjeistuksen mukaisesti.

8.1. Tavaroiden ja palvelujen hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet
Hankintalainsäädännön mukainen hankintojen kilpailuttamisvelvollisuus koskee **kuntaa ja** kunnan tytäryhteisöjä. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten määräykset on otettava huomioon. Tarkemmat ohjeet sisältyvät kunnan hankintaohjeisiin.

8.2. Hankintayhteistyö

Tytäryhteisöjen on selvitettävä hankintayhteistyön edellytykset kunnan hankintatoimelta ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä konsernijohdon ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

Kunnan hankintaohjeissa annetaan yksityiskohtaisemmat määräykset hankintojen menettelytavoista, yhteishankinnoista ja hankintavaltuuksista.

Hankintalainsäädäntö koskee vain hankintoja. Merkittävien käyttöomaisuushyödykkeiden ja –arvopapereiden luovutuksista on neuvoteltava konsernijohdon kanssa.

8.3. Rahoitusta, sijoituksia ja takausten antamista koskevat ohjeet

Konsernitasolla pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja taloudelliseen hyötyyn.

Tytäryhteisöllä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu kunnanjohtajan kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Sopimusajat, tiliehdot tms. saatetaan kuntaemon kanssa yhdenmukaisiksi ja kilpailukykyisiksi kaikissa tytäryhteisöissä. Tytäryhteisöt järjestävät rahoituksensa yhteistyössä kunnan kanssa.

Kunnan kannalta merkittävien tytäryhteisöjen on järjestettävä sijoitustoimintansa yhteistyössä kunnan kanssa. Kunnanjohtajalla on oikeus päätöksellään tehdä vapaan oman pääoman rahastosijoitus tai antaa avustusta konserniyhtiöille vuodessa enintään 20 000 euroa/yhtiö. Päätöksistään kunnanjohtaja raportoi kunnanhallitukselle heti päätöstä seuraavassa kokouksessa.

Tytäryhteisöjen on noudatettava konsernijohdon antamia ohjeita sijoitustoiminnan järjestämisessä. Sijoitusten onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

Takauksista päättäminen kuuluu kunnanvaltuuston toimivaltaan. Kunta voi taata tytär- tai osakkuusyhteisöjen ottolainoja, mikäli se alentaa lainakustannuksia tai tytäryhteisöllä ei ole muita vakuuksia. Kunta vaatii takaukseen pääsääntöisesti vastavakuuden. Kunnanhallituksella on perustellusta syystä toimivalta olla vaatimatta vastavakuutta.

Tytäryhteisö ei ilman konsernijohdon lupaa voi myöntää takauksia.

8.4. Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa kuntakonsernin valvontajärjestelmää. Riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan, että yhteisöjen liike- ja muuhun toimintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan ja niitä seurataan.

Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla voidaan saavuttaa haluttu kokonaisriskin taso verrattuna riskinottokykyyn niin, että yhteisöjen liike- ja muun toiminnan jatkuvuus ei vaarannu.

Kuntakonsernissa noudatetaan kunnan ja tytäryhteisöjen kesken yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Tytäryhteisöjen on neuvoteltava riittävän ajoissa konsernijohton kanssa riskianalyysiin ja riskien vakuuttamiseen liittyvistä asioista.

8.5. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöjen on noudatettava toiminnassaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan ja henkilöstöstrategian periaatteita.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kunnan edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

9. Kuntakonsernin valvonta ja tilintarkastus

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhteisön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio on luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

9.1. Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta järjestetään kunnan sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti.

Tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulla on sisäisen valvonnan rakenteiden luominen omassa organisaatiossaan.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee hyväksyä yhtiölle sisäisen valvonnan ohjeet ja pitää ne ajan tasalla. Yhteisön hallituksen on valvottava sisäisen valvonnan toteutumista ja ohjeiden noudattamista. Tytäryhteisön hallituksen tulee tarvittaessa hyväksyä myös yhteisön erillinen hallinnoinnin ohje (corporate governance – hyvä hallintotapa).

9.2. Emoyhteisön konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kunnassa vastaa kunnanhallitus ja sen valvontavastuu on kunnanjohtajalla ja toteuttamisvastuu toimistopäälliköillä.

Toimistopäälliköt vastaavat omalla toimialallaan valvonnan toteuttamisen organisoinnista ja siitä, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintarutiineihin.

Tulosalueiden johtajat vastaavat omalla tulosalueellaan sisäisen valvonnan toteutumisesta. Konserniohjeen noudattamista valvoo konsernijohto.

9.3. Tytäryhteisön toiminnan seurannassa käytettävät mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa kuntakonsernissa arvioidaan, määritellään vuosittain talousarvion tavoiteasetannan yhteydessä ottaen huomioon kunkin tytäryhteisön toiminnan erityispiirteet.

9.4. Tytäryhteisöjen tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 72 §:n mukaan valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamiseksi yhden tai useamman tilintarkastajan. Tilintarkastajan tulee olla JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö. Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja tilintarkastuslaissa säädetään. Tilintarkastajan valitsee yhtiökokous.

Kuntalain 74 §:n tarkoittamalla tilintarkastajalla on oikeus tarkastaa yhteisön toimintaa ja tavoitteiden toteutumista haluamassaan laajuudessa. Yhteisö antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa niiden saannissa.

Tilintarkastajan valinnasta päättää tytäryhteisön toimielin.

10. Tytäryhteisöjen neuvotteluvelvoitteet ja kunnan edustajien ohjeistaminen

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohdon kannanotto asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen.

Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti. Lopullinen päätösvalta ja vastuu erillistä kannanottoa koskevassa asiassa on aina yhteisön omalla päätöksentekuelimellä, vaikka konsernijohdon kannanotto päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Yhteisön hallituksen on hankittava konsernijohdon kannanotto seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhtiön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- merkittävä lainanotto ja –anto
- periaatteelliset ja taloudellisesti merkittävät sopimukset
- yhtiön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

11. Konsernia koskevista asioista tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnan sille antamaa tehtävää. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaavat yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolesta kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Konsernia koskevasta tiedottamisesta vastaa konsernijohto. Kaikessa tiedottamisessa on otettava huomioon yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

12. Konserniohjeen voimaantulo

Konserniohje tulee voimaan 1.1.2010.

Konserniohjeet on hyväksyttävä viivytyksettä jokaisen Hirvensalmen kunnan tytäryhteisön yhtiökokouksessa, jonka jälkeen ne sitovat tytäryhteisöä.

Tämä konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 14.12.2009.